

ÜNİVERSİTELERDE OKUTULAN ORTAK ZORUNLU TÜRK DİLİ DERSLERİNE YÖNELİK TUTUM ÖLÇEĞİ GELİŞTİRME

DEVELOPING AN ATTITUDE SCALE TOWARDS THE COMMON COMPUL- SORY COURSES OF TURKISH LANGUAGE AT UNIVERSITY

Nevin AKKAYA*

Zarife Ekim SEVİNDİ*

Özet

Bu çalışmanın amacı üniversite öğrencilerinin ortak zorunlu Türk Dili 1,2 Dersine yönelik tutumlarını ölçebilecek, geçerlik ve güvenilirliği belirlenmiş bir ölçek geliştirmektir. Araştırmaya konu olan ölçeğin geliştirmesi sürecinde uygun örneklem üzerinde deneme çalışması yapıldığından deneysel süreç benimsenmiştir. 21 maddeden oluşan ölçeğin ön deneme süreci 2012-2013 öğretim yılı güz ve bahar döneminde Türk Dili 1 ve 2 Derslerini alan Dokuz Eylül Üniversitesi'nden 264 ve Ekonomi Üniversitesi'nden ise 870 olmak üzere toplam 1134 öğrenci üzerinde uygulanmıştır. Veri toplama aracının geliştirilmesinde öncelikle araştırma amacı ve problemi belirlenmiş; kompozisyon soruları ve alan taramasıyla madde havuzu oluşturulmuştur. Bu maddelerin kapsam geçerliliğinin gerçekleştirilmesi için uzman görüşüne başvurulmuş ve örneklem üzerinde deneme çalışması yapılmıştır. Güvenirlik bulurken ve yapı geçerliliği çözümlenmelerinden sonra ölçeğe son şekli verilmiştir. Elde edilen verilere döndürülmüş (varimax) faktör çözümlemesi uygulanmış ve 21 maddelik OZTDTÖ geliştirilmiştir. Ölçekte üç alt boyut yer almaktadır. Ölçekteki maddenin faktör değerleri 0,786 ile 0,490 arasında değişmektedir. Deneme sonrasında Cronbach's Alpha güvenirlilik katsayısı 0,70'dir.Yapılan faktör çözümlenmeleri sonucunda geliştirilen ölçeğin güvenilir bir ölçme aracı olduğu görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Zorunlu Türk dili dersi, üniversite öğrencileri, tutum, tutum düzeyleri

Abstract

The purpose of this study is that means of a reliable and valid measure will be developed to measure the attitude toward the common compulsory courses of Turkish language 1-2 among university students.The experimental process was a dopted because suitable sampling was performed during the process of scale development by using the subject of research. The pre-trial process of scale consists of 21 items had been applied on the 264 students at Dokuz Eylül University and 870 students at University of Economics who took the Turkish Language Course 1-2 during the fall and spring semesters of the 2012-2013 academic year. First research purposes and problems were identified and item pool was created by using essay question and field scanning in order to develop the data collection tool. Expert opinion have been consulted to perform content validity of these substances and trial runs were performed on samples. Reliability was found and aftert he analysis of construct validity the scale was given its final shape. rotated (varimax) factor analysis was applied to there sulting data and 21 items OZTDTÖ had been developed. Scale is located in the three sub-dimensions.The items in the scale factor values ranged from 0.490 to 0.786. After the trial, Cronbach's alpha reliability coefficient is 0,70.As a result of the factor analysis the scale development was found to be a reliable measuring tool. Keywords: Mandatory Turkish language course, university students, attitude, attitude levels.

Keywords: Mandatory Turkish language courses, university students, attitude, attitude levels

1. GİRİŞ

Üniversitelerde okutulan Türk Dili dersi, 1981 yılında kurulan Yüksek Öğretim Kurumu tarafından yüksek okulların ve fakültelerin tüm bölümlerinde yaklaşık 30 yıldır okutulmakta olan ortak zorunlu bir derstir. Önceleri 8 dönemde okutulması kararlaştırılan Türk Dili dersi

* Yrd.Doç.Dr.,Dokuz Eylül Üniversitesi, nevin.akkaya@deu.edu.tr

* Okutman, Ekonomi Üniversitesi.

1991 yılından itibaren üniversitenin ilk yılında iki dönem olarak toplam 60 saatlik bir sürede verilmektedir (Vural, 2007). Türk Dili1(101) ve Türk Dili2(102) bütün fakültelerde ve yüksek okullarda birinci sınıf öğrencilerin almakla yükümlü olduğu iki kredili ortak sorunlu derslerdir. Türk Dili1 dersinin temel amacı öğrencilerin temel dil becerilerinden anlama ve anlatma (dinleme, okuma, konuşma, yazma) becerilerini geliştirmek, okuduklarını dinlediklerini eleştirel bir bakış açısıyla çözümlenmelerini ve anladıklarını, duygu ve düşüncelerini doğru anlaşılır bir Türkçe ile yazılı ya da sözlü ifade etmelerini sağlamaktır. Çerçeve programda bu dersin konma gerekçesi de şöyle açıklanmıştır: “İlk ve orta öğretimde dilbilgisi ve Türkçe dersleri yeterli ölçü ve nitelikte ele alınmadığı için üniversiteye gelen öğrenciler Türkçeyi doğru ve güzel kullanma yeteneğini kazanmamış bulunmaktadır. Bu sonuçta, Türk dilinin elli yıldan beri çeşitli yönlere çekilmesinden doğan istikrarsızlık da etkisi vardır. Bu durum, üniversite öğrenimi için yetersizlik olarak kendini göstermiş ve yüksek öğretime Türk Dili derslerinin konması zaruri kılmıştır.” (Çotuksöken,2006) Oysa Türk Dili derslerinin (Ana dilin) yüksek öğretimde sorun olmaması gerekir .Ana dilinin kavratılması ve öğrencinin belirli bir kültür diline kavuşturulmaması yükseköğrenime bırakılmamalıdır.Oysa yurdumuzda öğrencinin büyük bir bölümü ana dilinin kurallarını yeterince kavramadan yükseköğrenime gelmektedir (Karadağ, 2003;36).

Türk Dili dersinin, YÖK tarafından belirlenen çerçeve programa göre hedefleri şunlardır;

1. Türkçenin yapı ve işleyiş özelliklerini kavratmak,
2. Dili yazılı ve sözlü anlatımda kullanma yeteneği kavratmak,
3. Anadil şuuruna sahip gençler yetiştirmek,
4. Çalışmaları özellikle retorik alanında yoğunlaştırmak (Cemiloğlu,2004).

Üniversitede okutulan Türk Dili dersinin hedefleri incelendiğinde tüm bunların aslında ortaöğretimde öğrenciye kazandırılması istenen hedefler olduğu görülmektedir. Göğüş (1983) anadil eğitiminin hedeflerini belirtirken dört temel becerinin geliştirilmesinin önemini vurgulamaktadır. Göğüş’e (1983) göre anadil eğitiminden beklenen; anlam ve duyguya göre vurgulayarak düzgün ve doğru bir okuma; iyi dinleme; okuduğunu, dinlediğini doğru ve tam anlama; doğru konuşup doğru yazma; yeterli bir söz dağarcığı kazanma; dil kurallarını öğrenip uygulamaya çalışma; okuduğu yazı ve yapıtlardan zevk alma ve değerini anlama beceri ve yeteneğini kazandırmaktır.

Görüldüğü gibi üniversite eğitimine başlayan bir öğrenciden de Türk Dili dersi için beklenenler, ortaöğretimde öğrenciden beklenenden çok da farklı değildir. Bu sebeplerle olsa gerek Türk Dili dersleri üniversitelerde genellikle öğrenciler arasında gereksiz bir ders olarak görülmüş, bu ders yük olarak algılanmaya başlanmıştır. Türk Dili dersiyle ilgili tartışmaların arttığı dönemde “Yükseköğretimde Türk Dili Çalıştayı” düzenlenerek konunun uzmanları, dersi veren okutmanlarıyla konu tartışmaya açılmıştır (Karataş,2013).

Çalıştay sonrası belirlenen sorunlar dersin adı, dersi veren öğretim elemanının niteliği, fiziki koşullar,çerçeve program, eğitim-öğretim araç gereçleri, sosyo-kültürel ortam ve öğrenci kaynaklı olmak üzere belirlenmiştir. Dersin içeriğinde de Atatürk’ün büyük Nutk’u ,söylev, demeçler, Türk dilinin tarihsel gelişimi, yapı ve biçim özellikleri, kompozisyon yazma teknikleri ve kompozisyon türleri inceleme; edebiyat nitelikli eserlerden şiir, hikaye ve roman örnekleri, kitap eleştirisi yazarak akademik etik bağlamda alıntı gösterme yöntemini ve kaynakça hazırlama yönteminin öğrenilmesi dersin içeriğini oluşturan diğer konulardır. (Şimşek,Erdoğmuş, 2011)

Alanın uzmanları tarafından, Türk Dili dersinin içeriğine, çerçeve programa, programın gerekçesine, hedefine ve, kaynaklarına yönelik araştırma, incelemelerde bulunulmuştur (Cemiloğlu,2004; Vural, 2007). Ancak bu dersin öğrenci gözüyle değerlendirmelerine alan yazında Karataş (2013) 'ın Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi birinci sınıfta Türk Dili dersini almamış 203 ön lisans öğrencisiyle yaptığı çalışmanın dışında öğrenci tutumlarını, görüşlerini ölçmeye yönelik çalışmaya rastlanmamıştır. Bu çalışmanın amacı Türk Dili dersine yönelik likert tipi ölçek geliştirmek ve öğrencilerin tutum düzeylerini belirlemektedir.

2. ARAŞTIRMANIN AMACI

1981 yılından itibaren üniversitelerin bütün fakülte meslek yüksek okullarında ve bölümlerinde okutulan Türk dili dersinin programa konulma nedeni, içeriği, dersi veren öğretim elemanı niteliği, dersin verilmesi sürekli tartışılmalıdır. Zaman zaman dersin kaldırılmasına yönelik görüşler olmuş, hatta bu konuda çalışmalar yapıldığına dair haberler yayılmıştır. Bazı üniversitelerde ders online verilmiş, bazılarında online sistemden tekrar eskiye dönüş yapılmıştır. Öğrencilerin derse ilişkin algılarına, önemine ve gerekliliğine yönelik çalışmalar ise oldukça sınırlıdır. Bu çalışmanın amacı üniversite öğrencilerinin ortak zorunlu Türk Dili 1, 2 dersine ilişkin tutumlarının ölçülmesini sağlayacak geçerli ve güvenilir bir ölçek geliştirmektir.

3. EVREN VE ÖRNEKLEM

Ortak zorunlu Türk Dili dersine yönelik tutum ölçeğinin denence uygulaması 2012-2013 öğretim yılı güz ve bahar dönemlerinde Dokuz Eylül Üniversitesi ve Ekonomi Üniversitesinin çeşitli fakülte ve bölümlerinden Türk Dili1 ve 2 dersini alan öğrenciler üzerinde gerçekleştirilmiştir. Her iki üniversitedeki öğrencilerde 1182 öğrenciye ulaşılmıştır. Çeşitli fakültelerden ve bölümlerden ulaşılan öğrenci sayıları ve fakülteleri tablo1'de sunulmaktadır.

Tablo1. Ölçek Geliştirme Çalışmasının Yapıldığı Fakülteler ve Örneklem Giren Öğrenci Sayısı

Fakülte	Öğrenci sayısı
1.iibf	408
2.bilg bil fak	178
3.iletişim	83
4.gsan fak	149
5.fen-edb	52
6.iktisat	37
7.hukuk	52
8.yab. diller	87
yük.o.	
9.müh fak	88
Toplam	1134

4. YÖNTEM

Bu araştırmada ölçek geliştirmede uygun örnek üzerinde deneme çalışmasından sonra faktör analizi yapıldığı için deneysel süreç benimsenmiştir (Yurdugül, 2011)

4.1.Veritoplama Aracı

İşlem ölçeğin geliştirilmesine ilişkin yapılan gelişmelerdeki işlem basamakları şöyledir : Madde Havuzunun Oluşturulması Tutum ifadeleri tutum nesnesi olabilecek yaşantılarla yer alan duyuşsal,düşünsel, ve eyleme yönelik öğelerin tümünü veya ölçülmek istenen boyutu kapsamalıdır.(Balım, Sucuoğlu, Aydın, 2009).Madde havuzunun oluşturulması için öncelikle literatür taranmış ve bu konuda hazırlanmış tutum ölçekleri incelenmiştir. Literatürde ortak zorunlu Türk dili dersine yönelik bir tutum ölçeği olmadığı için en yakın okuma yazma ve Türkçe dersine yönelik tutum ölçekleri incelenmiştir. Tutum konusu ile ilgili uygulamanın yapılacağı ana kitleden ayrı altmış kişilik bir gruba gönüllülük esasıyla Türk dili derslerinin konuları, içeriği, işlenişi, ölçme ve değerlendirme gibi konuları kapsayıcı şekilde kompozisyon yazmaları istenmiştir. Öğrencilerin yazdıkları bu kompozisyondan altmış dokuz madde çıkarılmıştır.

4.2.Uzman Görüşünün Alınması

Hazırlanan ölçeğin kapsam geçerliliğini test etmek için başvuru yollarından biri uzman görüşünün alınmasıdır. (Büyüköztürk, 2007) Uzman, testin taslak formunda yer alan maddelerin kapsam geçerliliği bakımından değerlendirmesi beklenir. (Büyüköztürk, 2007) Ölçek için oluşturulan maddelerle ilgili olarak DEU Buca Eğitim Fakültesi Türkçe Eğitimi Bölümü'nden dört öğretim üyesi, PDR Bölümü'nden bir öğretim üyesi, üç araştırma görevlisi ve Ekonomi Üniversitesi'nden iki öğretim görevlisinden görüş ve öneriler alınmış toplam 69 maddeden oluşan ölçek uzman görüşleri alınarak 27 madde çıkartılmış 42 madde ise değerlendirmeye alınmıştır.

4.3.İşlem

Ölçekte yer alacak maddeler uzman görüşlerinin önerileri doğrultusunda gerekli düzenlemeler yapıldıktan sonra DEU ve Ekonomi Üniversitesi'nin çeşitli fakülte ve bölümlerinin birinci sınıflarından elli kişilik öğrenci grubuna uygulanmış, öğrencilerin maddeleri anlamakta bir sorunla karşılaşmadıkları görülmüştür.

Ölçek, ön hazırlıktan sonra 42 maddenin yirmi yedi olumlu, on beş olumsuz ifadeler içeren toplam altmış üç maddelik beşli tutum ölçeği olarak hazırlanmıştır. Tamamen katılıyorum, katılıyorum, kararsızım, kısmen katılıyorum ve hiç katılmıyorum, olumlu maddeler beşten bire doğru puanlanırken olumsuz maddeler tamamen ters puanlanmıştır.

4.4.Verilerin Elde Edilmesi ve Analizi

Ölçeğin deneme çalışması DEU. ve Ekonomi üniversitelerinin çeşitli fakültelerinde öğrenim gören ve Türk Dili1-2 dersini alan 1182 öğrenci ile gerçekleştirilen deneme çalışmasından elde edilen veriler kontrol edilerek büyük oranda eksik doldurulduğu tespit edilen 47 form elenerek 1135 öğrenci üzerinde değerlendirme yapılmıştır. Ölçek uygulandıktan sonra veriler bilgisayar ortamına aktarılırken olumlu soru maddeleri için katılma derecesine beşten başlayarak puanlama yapılmış, olumsuz soru maddeleri için ise tersi puanlama yapılmıştır.

5. BULGULAR

5.1.Faktör Analizi

Faktör analizinin yapılabilmesi için Ortak Zorunlu Türk Dili Dersine İlişkin tutum ölçeğinden(OZTDTÖ) elde edilen 63 maddelik verilere, faktör analizi uygulanmadan önce, örneklem büyüklüğünün yeterli olması ve dağılımın normal olması gerekmektedir. Bunun için KMO(Kaiser-Meyer-Olkin) değeri referans alınmıştır (Eroğlu ve Kalaycı,2008) ve Barlett testi incelenmektedir(Tavşancıl, 2010). OZTDTÖ'nün ilk sonuçlarına göre ölçeğin KMO de-

ğeri, 922 bulunmuştur. KMO istatistiğinde ,”0.50-0.70 arası orta düzey,0.70-0.80 arası iyi, 0.80-0.90 arası çok iyi, 0.90 ve üzeri ise mükemmel olarak nitelendirilir(Field, 2002).Geliştirilen ölçme aracının KMO değerine bakıldığında mükemmel düzeye karşılık geldiği görülmekte ve bu değerler veri kümesinin analiz yapmak için uygun olduğunu göstermektedir.

Barlett Sphericity testi verilerin verilerin normal dağılımdan gelip gelmediğini denetlemede kullanılabilir istatistiksel bir tekniktir. Çalışmanın verilerine uygulanan Barlett küresellik testi sonucu Approx Chi-Square=9459,772 olarak bulunmuştur. Barlett küresellik testinin sonucu 0,05 düzeyinde anlamlı çıkmıştır(p=0,000).Bu sonuç, verilerin faktör analizine uygun olduğunu gösterir(Büyüköztürk,2006; Özdemir, 2010).

Verilerin faktör analizi için uygunluğu belirlendikten sonra asıl ölçek maddelerini ve bu maddelerin özelliklerini belirlemek amacıyla faktör analizi yapılmıştır. Araştırmanın birinci alt problemi faktör analizi sonucunda elde edilen alt boyutlar nelerdir şeklinde belirlenmiştir. Bu probleme yanıt vermek amacıyla ölçeğin yapı geçerliliğini belirlemek için faktör analizi yapılmıştır. Faktör analizi çok sayıda değişkenden oluşan veri setinin azaltılarak (Özdemir, 2010) anlamlı yeni değişkenler bulmayı amaçlayan çok değişkenli bir istatistiktir. Ölçek maddelerinin faktörlerle olan ilişkisi ise faktör yük değeri adı verilen katsayı değeri ile açıklanmaktadır. Faktör yük değerinin 0,45 ya da daha yüksek olması istenir. Ancak madde sayısının düşük olmasıyla bu sınır 0,30’a kadar indirilebilmektedir (Büyüköztürk, 2006). OZTDTÖ’ ye uygulanan analiz sonucunda döndürme öncesinde faktör yük değeri 0,45’in altındaki 21 madde çıkarılmıştır. Güvenirlik çalışmaları için, 12 olumlu 9 olumsuz kalan 21 madde değerlendirmeye alınmıştır, 21 maddeye faktör sayısı için herhangi bir sınırlama getirilmeden yeniden faktör analizi yapıldığında ölçeğin öz değeri 1’den büyük 3 faktörde toplandığı görülmüştür.

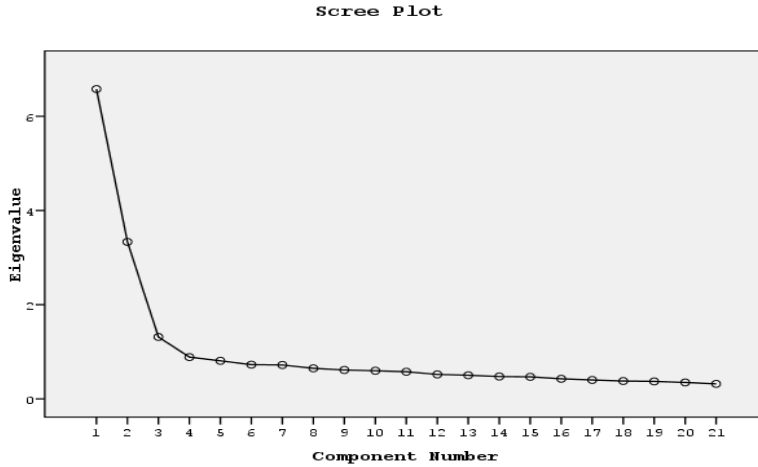
Faktörlere ilişkin bilgiler Tablo 2’den görülmektedir.

Tablo 2. Ortak Zorunlu Türk Dili Dersine Yönelik Tutum Ölçeği Faktör Analizi

Faktörler	Öz Değer	Varyans (%)	Yığılmalı Varyans(%)
1. Faktör	6.579	23.009	23.009
2. Faktör	3.334	20.940	43.949
3. Faktör	1.314	9.510	53.459

Tablo 2 incelendiğinde döndürme öncesi birinci faktörün varyansının %23 olduğu görülmektedir. İkinci faktörün öz değeri 20.94, üçüncü faktörün öz değeri ise 9.51’dir. Faktörlerin öz değerlerine dayalı olarak çizilen yamaç eğitim grafiği de faktör sayısının belirlenmesi aşamasında incelenmiştir. Ortak zorunlu Türk Dili Dersine yönelik tutum ölçeğinin yamaç eğitim grafiği şekil 1’de verilmiştir

Şekil-1. Zorunlu Türk Dili Dersine Yönelik Tutum Ölçeği’nin Yamaç Eğitim Grafiği

Şekil 1’de birinci faktörden sonra görülen düşüş ölçeğin genel bir faktöre sahip olduğunu, ölçeğin istenirse tek boyutlu kullanılabileceğini göstermektedir. Üçüncü faktöre kadar devam eden düşüş ölçeğin üç faktörlü olduğunu, üçüncü faktörden sonra önemli bir kırılma olmaması sonraki faktörlerin varyansa olan katkısının birbirine yakın olduğunu göstermektedir.

Belirlenen faktörlerin hangi maddeleri içerdiğini belirlemek ve faktörleri tanımlayabilmek için (Varimax) döndürülmüş temel bileşenler analizi uygulanmıştır. Ölçeğin aynı faktörde yer alan maddelerin ve maddelerin yer aldıkları yük değerleri ile ortak faktör varyansları tablo3’de yer almaktadır.

Tablo3. Ortak zorunlu Türk Dili dersi tutum ölçeği faktörleri, maddelerin faktör yükleri ve ortak varyansları

Madde no	Maddeler	Varimax Döndürülmüş Faktör Yükleri			Ortak Varyans	x	Ss	Madde Ölçek korelasyonu
		1	2	3				
49	Türk dili derslerinin genel kültürü geliştirdiğini düşünüyorum.	,777			627	3,04	1,175	0,627
51	Türk dili dersleri öğrencinin gelişimine katkı sağlamaz.	,746			641	2,99	1,210	0,640
39	Türk dili derslerinin meslek hayatımızda da yararlı olabileceğine inanıyorum.	,711			583	3,22	1,202	0,582
53	Türk dili dersi Türkçenin kurallarını öğrenmek açısından önemlidir.	,703			587	2,76	1,280	0,587

47	Türk dili derslerinin zorunlu olmasını saçma buluyorum.	,702			584	3,30	1,14 0	0,584
38	Türk dili derslerinin üniversitede okutulması gereklidir.	,683			562	2,96	1,15 0	0,562
40	Türk dili dersleri iletişim becerilerini geliştirir.	,663			536	2,62	1,20 4	0,536
42	Türk Dili derslerinin diğer derslere yararı yoktur.	,633			521	3,50	1,13 5	0,520
52	Türk dili derslerinin anadil bilinci geliştirmeye olumlu etkisi vardır.	,610			512	3,35	1,21 5	0,511
25	Türk dili derslerinde yazma çalışmalarını seviyorum.		,78 6		572	2,88	1,22 8	0,571
63	Türk dili dersleri özgüvenimizi geliştirir.		,77 1		599	3,12	1,28 2	0,598
19	Türk dili derslerini eğlenceli buluyorum.		,73 0		520	3,37	1,11 7	0,519
56	Türk dili derslerinin ders saatinin artırılmasını isterim.		,72 5		514	3,57	1,09 7	0,514
27	Türk dili derslerinde konuşma ve tartışma konularından hoşlanmıyorum.		,70 6		503	3,06	1,11 2	0,502
58	Türk dili derslerinde (roman, öykü, makale gibi) farklı türleri görmek zevkli değildir.		,68 0		527	3,34	1,16 1	0,527
18	Türk dili derslerinde zaman geçmek bilmiyorum.		,67 7		507	3,31	1,08 3	0,507
10	Türk dili derslerinde kendimi rahat hissetmiyorum.		- ,59 3		632	2,67	1,28 7	0, 623
20	Türk dili derslerinde kitaplardan söz edilmesi hoşuma gidiyor.		- ,49 0		680	2,82	1,22 4	0, 608
36	Türk dili ders prog-			,755	591	2,22	1,21	0,618

	ramının içeriğinin güncellenmesi gerektiğini düşünüyorum.						1	
46	Türk dili derslerinin ders kitabı dışında kaynakların kullanılmasını isterim.			,647	621	2,73	1,24 5	0,561
37	Türk dili derslerinde sınavlar gereksizdir.			,626	591	2,47	1,19 2	0,409

Araştırmanın birinci alt problemi” Faktör analizi sonucunda elde edilen alt boyutlar nelerdir?” şeklinde belirlenmiştir. Analiz sonucunda yük değeri 0,45’in altında olan 18 madde ölçekten çıkarılmıştır ve aynı işlem birkaç kez yinelenerek analiz yapılmıştır. Kalan 21 madde ile ölçek oluşturulmuştur. Ölçeğin son şekli 7 madde olumsuz, 14 madde olumludur. Uygulanan faktör analizi sonucunda ölçeğin özdeğeri 1’ den büyük üç faktörde toplandığı görülmüştür. Üç faktörün ölçeğe ilişkin açıkladıkları varyans, 53,959’ dur. Maddelerle ilgili olarak tanımlanan üç faktörün ortak varyanslarının ise 0,786 ile 0,610 arasında değiştiği belirlenmiştir. 1. alt boyutta 9 madde, 2. alt boyutta 8 madde, 3. alt boyutta ise 3 madde yer almaktadır. Buna göre; analizde alt boyut olarak ortaya çıkan üç faktörün, maddelerdeki toplam varyansın ve ölçeğe ilişkin varyansın çoğunluğunu açıkladığı söylenebilir.

Araştırmanın amacı doğrultusunda “ ikinci alt problemi OZTDTÖ üniversite öğrencilerinin Türk Dili dersine yönelik tutumlarını belirleme konusunda güvenilir bir ölçme aracı mıdır?” şeklinde belirlenen ikinci alt problemi yanıtlamak amacıyla güvenilirlik analizleri yapılmıştır. Deneme sonrasında Cronbach’s Alpha güvenilirlik katsayıları birinci faktöre ilişkin olarak 0,882; ikinci faktöre ilişkin olarak 0,729; üçüncü faktöre ilişkin olarak 0,719 olarak belirlenmiştir.

5.2.TARTIŞMA SONUÇ VE ÖNERİLER

Literatürde üniversite öğrencilerinin ortak zorunlu ders olarak aldığı Türk dili dersine yönelik araştırmalar sınırlıdır. Üniversitelerdeki Türk dili dersine yönelik tartışmalar, genellikle öğrenci görüşlerine, tutumlarına dayanmadan genel değerlendirmelerle, dersi veren öğretim elemanlarının öğrencilerin ders takibine yönelik gözlemlerine dayanan görüşlerdir.

Bu araştırmada üniversite öğrencilerinin ortak zorunlu derslerden Türk diline yönelik tutumlarını belirlemek amacıyla kullanılabilir güvenilir ve geçerli likert tipi tutum ölçeği geliştirilmeye çalışılmıştır. Bu amaçla ölçek geliştirme sürecinde altmış dokuz maddelik bir değerlendirme konusu oluşturulmuştur. Uzman görüşleri alınarak bu maddeler önerilen düzenlemelerle elli öğrenci üzerinde ön deneme uygulaması gerçekleştirilmiş, ölçeğin açık ve anlaşılır olduğu görülmüştür. 21 maddelik ölçek, 632 kız, 502 erkek, toplam 1134 öğrenciye uygulanmıştır. Bir veri ise hatalı olarak işleme dâhil edilmemiştir. Elde edilen verilere yapılan faktör analizi sonucunda sevme, yarar ve öneri alt boyutlarından oluşan 21 maddelik bir ölçek geliştirilmiştir. Ölçeğin 1. alt boyut olan “sevme” boyutu 9 maddeden oluşmaktadır. Bu alt boyutta elde edilebilecek en düşük puan 9, en yüksek ise 45’tir. İkinci alt boyut 8 maddeden oluşan yarar boyutudur. Öğrencilerin alabileceği en düşük puan 8, en yüksek puan 40’tir. Üçüncü alt boyut olan öneri boyutunda 3 madde yer almaktadır. Bu boyuttan alabileceği en düşük puan 3, en yüksek ise 15 puandır. Deneme sonrasında yapılan analizlerde ölçeğin Cronbach’s Alpha güvenilirlik katsayısı birinci boyut 0,882, ikinci 0,729, üçüncü 0,719’dur.

Geliştirilen ölçek üniversite öğrencilerinin Türk Dili 1 ve Türk Dili 2 dersine yönelik tutumlarını ölçmek için kullanılmaya uygundur. Bu ölçekle öğrenciler üzerinde daha kapsamlı çalışmalar yapılarak üniversite öğrencilerinin Türk Dili dersine yönelik tutumlarının belirlenmesi, öğrencilerde olumlu tutum geliştirilerek dersin daha etkili ve verimli geçmesi açısından önemlidir.

KAYNAKÇA

- Allport, G. W. (1967). *Attitudes, reading in attitude theory and measurement*. New York. John Wiley and Sons. Akt: Tavşancıl, E. (2010). *Tutumların ölçülmesi ve SPSS ile veri analizi*. Ankara: Nobel yayın dağıtım.
- Aksan, D. (2000). *Her Yönüyle Dil*. Ankara: Türk Dil Kurumu yayınları.
- Balım, Sucuoğlu, Aydın, (2009). Fen ve Teknolojiye Yönelik Tutum Ölçeğinin Geliştirilmesi, *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Sayı 25, s.33-41
- Büyüköztürk, Ş. (2006). *Sosyal Bilimler için veri analizi el kitabı: İstatistik, araştırma deseni, SPSS uygulamaları ve yorumu*. Ankara Pegem Yayıncılık.
- Buran, A. (2001). “Yabancı Diller Karşısında Türkçe”, *Türk Yurdu, Türkçeye Saygı*, C.21, S. 162-163, S. 79.
- Cemiloğlu, M. (2004). Üniversitelerde Okutulan Türk Dili Dersi İle İlgili Tespitler Değerlendirmeler ve Öneriler. *Eğitim Fakültesi Dergisi*, XVII (2), s. 173-182.
- Çotuksöken, Y. (2006). *Uygulamalı Türk Dili*, Papatya Yayıncılık, İstanbul
- Eroğlu, A. ve Kalaycı, Ş.(edt.).(2008).*SPSS Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri*. Ankara:Asil Yayın Dağıtım.
- Field, (2002). *Discovering Statistics Using SPSS*.London: Sage Publication Ltd.
- Göğüş (1983). *Orta Dereceli Okullarımızda Türkçe ve Yazın Eğitimi*, Ankara: 1974
- Karadağ, M. (2003). *Kuram Yöntem Bağlamında Yazılı Sözlü Anlatım*. Ankara: Ürün yayınları.
- Karataş, M. (2013). *Üniversitelerdeki Türk Dili Dersi ve Türkçe Konusundaki Tutumlar, Turkish Studies*, Volume 8/1 Winter 2013, p. 1881-1898, Ankara-Turkey
- Özdemir,A. (2010). *Yönetim Biliminde İleri Araştırma Yöntemleri ve Uygulamalar*, İstanbul: Beta Yay.
- Şahin, Ç. ve Yaşar, F. Ö. (2010). “Sınıf Öğretmeni Adaylarının “Türk Dili I: Ses ve Yapı Bilgisi” Dersine Yönelik Tutumlarının Değerlendirilmesi”. *Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, C. 11, S. 2, s. 187-208.
- Şimşek,Ş. Ş.,Erdoğan,İ.İ. (2011) “Online” Kitle Dersleri: Kadir Has Üniversitesi Türk Dili Dersi Örneği, Akademik Bilişim’11-XIII. Akademik Bilişim Konferansı Bildirileri 2-4 Şubat 2011 İnönü Üniversitesi, Malatya. Erişim Tarihi: 5 Şubat 2014’te http://ab.org.tr/ab11/kitap/simsek_erdogmus_AB11.pdf sitesinden erişilmiştir.
- Tavşancıl, E. (2010). *Tutumların Ölçülmesi ve SPSS ile Veri Analizi*, Ankara: Nobel yayın dağıtım.
- Yurdugül, H. (2012). *Ölçek geliştirme çalışmalarında kapsam geçerlik indeksinin kullanımı*. 09.02.2013 tarihinde <http://yunus.hacettepe.edu.tr/~yurdugul.pdf> adresinden alınmıştır.
- Vural, H. (2007). “Üniversitelerde Okutulan Türk Dili Dersi Üzerine”. *Türk Dili, TDK yayınları*, (S. 496-503).

EXTEND ABSTRACT

Turkish Language lesson ,which has been taught at universities, is a compulsory common lesson that has been taught for about thirty years in all colleges and faculties by The Council of Higher Education (YÖK) which was founded in 1981. The main objective of the lesson, Turkish Language 1, is to improve some of the basic language skills of students such as understanding and expressing (listening, reading, speaking and writing skills), to enable them to analyse what they have read or listened to from a critical point of view, and to make them mention their feelings and thoughts using understandable Turkish through writing and oral speech.

The targets of Turkish Language lesson according to the curriculum planned/ devised by The Council of Higher Learning:

1. To enable the acquirement of the structure of Turkish language and the characteristics of how the language Works
2. To enable the acquirement of the ability of using the language in oral and written language
3. To bring up youngsters with the conciousness of their native language
4. To condense studies especially in the field of rhetorics (Cemiloğlu, 2004).

The reason for adding Turkish Language lesson to the curriculum in all vocational highschools and in all the departments of universities, the content of the lesson, the quality of the instructor , and how the lesson is taught have been a matter of concern continually. However, studies made on students's interest and attitude toward the lesson have been quite limited.

The purpose of this study is that means of a reliable and valid measure will be developed to measure the attitude toward the common compulsory courses of Turkish language 1-2 among university students. The experimental process was a dopted because suitable sampling was performed during the process of scale development by using the subject of research. To create an item pool, firstly all literature has been combed and the attitude scales that have been prepared so far have been examined . As there is no attitude scale considering coomon compulsory Turkish language lesson in the literatüre, the attitude scales on the closest lessons that are reading writing lessons and and Turkish lesson have been examined. Form the majority which are going to be exposed to the applications, a group consisting of 60 people have been asked voluntarily to write a composition involving subjects like the Turkish language lessons, the topics studied in these lessons, contents of them, how these topics are handled, and measuring and evaluation of these Turkish lessons. Sixty- nine items have been written from the compositions of these volunteer students. The items that will be on the scale have been given to the 50 first class students studying at different faculties and departments of DEU and Ekonomi University after consulting specialists and making necessary arrangements on these items. And it has been observed that students have not met any difficulties understanding the items. According to the finding/ result of factor analysis, 21 items , which of 12 positive and 9 negative, have been chosen for evaluation.

The pre-trial process of scale consists of 21 items had been applied on the 264 students at Dokuz Eylül University and 870 students at University of Economics who took the Turkish Language Course 1-2 during the fall and spring semesters of the 2012-2013 academic year.

First research purposes and problems were identified and item pool was created by using essay question and field scanning in order to develop the data collection tool. Expert opinion have been consulted to perform content validity of these substances and trial runs were performed on samples. Reliability was found and after the analysis of construct validity the scale was given its final shape. rotated (varimax) factor analysis was applied to there sulting data and 21 items OZTDTÖ had been developed. Scale is located in the three sub-dimensions. The items in the scale factor values ranged from 0.490 to 0.786. After the trial, Cronbach's alpha reliability coefficient is 0,70. As a result of the factor analysis the scale development was found to be a reliable measuring tool. Keywords: Mandatory Turkish language course, university students, attitude, attitude levels

The “ like/love?” level , which is the first subscale of the scale consisting of 21 articles, is made up of 9 articles. At this subscale the lowest grade that could be obtained is 9, and the highest grade is 45. The second subscale consisting of 8 articles is the” benefit “ scale. There are three articles at the third subscale which is the subscale of “advice”.

EK 1
ORTAK ZORUNLU TÜRK DİLİ DERSİNE YÖNELİK TUTUM ÖLÇEĞİ

MADDELER

Tamamen
Katlıyorum
Katlıyorum
Kısmen Katlıyorum
Pek Katılmıyorum
Hiç Katılmıyorum

10. Türk dili derslerinde kendimi rahat hissetmiyorum.
18. Türk dili derslerinde zaman geçmek bilmiyor
19. Türk Dili derslerini eğlenceli buluyorum.
20. Türk Dili derslerinde kitaplardan söz edilmesi hoşuma gidiyor.
25. Türk Dili derslerinde yazma çalışmalarını seviyorum.
27. Türk Dili derslerinde konuşma ve tartışma konularından hoşlanmıyorum.
36. Türk Dili ders programının içeriğinin güncellenmesi gerektiğini düşünüyorum
37. Türk Dili derslerinde sınavlar gereksizdir
38. Türk dili derslerinin üniversitede okutulması gereklidir
39. Türk Dili derslerinin meslek hayatımızda da yararlı olabileceğine inanıyorum.
40. Türk Dili derslerinin iletişim becerilerini geliştirmesi açısından önemlidir.
42. Türk Dili derslerinin diğer derslere yararı yoktur.
46. Türk dili derslerinin ders kitabı dışında kaynakların kullanılmasını isterim.
47. Türk Dili derslerinin zorunlu olmasını saçma buluyorum.
49. Türk dili derslerinin genel kültürü geliştirdiğini düşünüyorum.
51. Türk Dili dersleri öğrencinin gelişimine katkı sağlamaz.
52. Türk dili derslerinin anadil bilinci geliştirmeye olumlu etkisi vardır.
53. Türk dili dersi Türkçenin kurallarını öğrenmek açısından önemlidir.
56. Türk dili derslerinin ders saatinin artırılmasını isterim.
58. Türk Dili derslerinde (roman, öykü, makale gibi) farklı türleri görmek zevkli değildir.
63. Türk Dili dersleri özgüvenimizi geliştirir.